

דבר תורה לפרשת דברים

מאת החייל הקדוש עמיחי רובין הי"ד

סיכום על פי שיעור של הרב עוזי חובב בשיחות הרצי"ה קוק זצ"ל

המהר"ל אומר שיש סדר לניסים. כלומר - המחשבה הרגילה היא שעולם הטבע הוא מסודר והכל מדויק, ולעומת זאת ניסים קורים כשצריך, פתאום, באופן חריג. אבל המהר"ל אומר שזה לא נכון. כל נס, גם הוא מכוון מלמעלה להגיע בזמן מסוים. נס הוא מאוד מדויק. מבחינתנו זה נראה נס, מבחינת הקדוש ברוך הוא זה הסדר האלוקי. באותו הרגע בו היה הנס, זו היתה הדרך כדי לקדם את עם ישראל. צריך לקדם את עם ישראל. וצריך גם להבין שהקדוש ברוך הוא מופיע בעולם במציאות. אחת לכמה זמן יש נס - תרגיל לעם ישראל שצריך להבין ולהתעורר שיש לו תפקיד. אם הקדוש ברוך הוא מתגלה בעולם, סימן שעם ישראל צריך לעזור לו ולגלות שיש עולם עם אלוקים.

חומש דברים הוא לכאורה המשך של החומשים הקודמים. לקראת הכניסה לארץ מדבר משה נאום אחרון, ומעביר את התפקיד ליהושע. לכאורה זה בקיצור ספר דברים. אבל אם זה היה נכון, היה צריך להיות כתוב "ואלה" [עם ו' החיבור]. כמו שאומרים חזל 'ואלה - מוסיף על הראשונות'. אבל לא כתוב כן, כתוב: "אלה הדברים" כלומר דברים חדשים. אבל מה פה חדש? זו נראית ממש חזרה (אולי בסגנון קצת שונה) על מה שעם ישראל עבר מיציאת מצרים ועד הכניסה לארץ. על זה אומר הרצי"ה יסוד חשוב - חילוק זה לא פירו. כשאנחנו אומרים שספר דברים מחולק מארבעת החומשים הראשונים, זה נכון אבל זה לא פירו, זו דרגה אחרת. בדיוק כמו בסולם שיש בו דרגות, וכשאתה עולה על השלב הראשון ועובר לשלב הבא בתור אתה כבר במקום אחר, יותר למעלה. אבל זה רק אם כל השלבים בסולם שייכים לאותו הסולם. כשהתורה אומרת "אלה הדברים", היא אומרת שבנקודה הזאת כשמשה מדבר עם ישראל עלה מדרגה. האירועים מוכרים אבל העם התקדם. הבנת הדבר משתנה, הידיעה מה לעשות עם זה משתנה! אנחנו חוזרים על הדברים, ובכל זאת אומרת התורה "יהיו בעיניך כחדשים".

לכן כשאנחנו מגיעים ל"אלה הדברים" שעליהם אומרים חזל "פוסל את הראשונים", אין הכוונה שמוחקים את התורה, אלא הכוונה שזה ספר במדרגה אחרת. והראיה היא מהפסוק הראשון "אלה הדברים אשר דיבר משה..". איך משה? הרי בתחילה משה אומר "לא איש דברים אנוכי" ופה הוא נותן הרצאה שמתפרשת על חומש שלם! אלא שבתחילת הופעת משה על במת ההיסטוריה, בשעה שעדיין לא היה עם, הוא עוד לא היה איש דברים. לא היתה עדין אומה, לא היתה עדין ארץ ישראל. ובדרך עוד יהיו חטא העגל וחטא המרגלים וכו'. יש להם עוד איזו כברת דרך לעבור, דרך רוחנית. ולכן באמת בתחילה, משה רבנו הוא לא איש דברים. זה כמו לנסות להסביר לאמא הראשונה שעומד להיוולד לה התינוק - מה הוא יגיד? אבל אחרי 40 שנה כבר יש אומה. אז נאמר "אלה הדברים אשר דיבר משה", כי כבר יש מה לדבר, ובעיקר יש עם מי לדבר. "אין אדם עומד על דברי רבו אלא לאחר 40 שנה", עמידה זו היא כמו אי של יציבות. השאלה היא מתי הדברים שאמר רבו יהיו יציבים בנפש שלו. אדם צריך לעבור בדרך הרבה עליות ומורדות עד שמתייצבים הדברים בצורה בטוחה. עם ישראל נמצא כאן "אחרי הכותו את סיחון ועוג", ממש בישורת האחרונה. עכשיו אפשר להבין יותר מי זה עם ישראל. 40 שנה לקח כדי שהם יעמדו על ההבנה מי הם. במדבר אפשר 'לשחק משחקים' שפה הם מבינים ופה לא מבינים וכו', אבל בארץ ישראל זה כבר נהיה 'משחק אסור'. זהו כבר עולם הטבע, שם הם מולידים את הגאולה. שם הם כבר צריכים לקחת אחריות, הקב"ה אמנם נמצא שם - "ארץ אשר עיני ה' אלוקים בה..", אבל לגלות את הקב"ה - רק אנחנו אחראים, ללא ניסים והתגלויות. וכי אנחנו ראוים? אומרת התורה: כן! "אלה הדברים". שודרגנו, עלינו מדרגה. התורה לא באה לחזור על הראשונות, אלא משה מסביר דברים בעבר הירדן שמתייחסים לרגע לפני כיבוש הארץ. אבל לפני הרגע הזה - משה היה "לא איש דברים אנוכי".

ספר דברים נותן לנו משימה, אחריות לביצוע, הגענו למדרגה. זוהי שיחה ברגעים האחרונים רגע לפני הביצוע, ושם

נאמר ספר דברים. שם יש למשה מה לומר אחרי כל ההכנות והניסיונות - כשמגיעים לאירוע אז מדברים. חז"ל על הקללות בויקרא אומרים: "משה מפי הגבורה אמר". על הקללות במשנה תורה אומרת הגמרא במגילה - "משה מפי עצמו אמר". מה זה מפי עצמו? לפי חומש דברים משה רבנו הוא שליח לגדל את עם ישראל, כמו אמא המגדלת את היונק. הקדוש ברוך הוא אומר לו לעשות עכשיו ככה ועכשיו ככה, וזו הכוונה בביטוי 'משה מפי הגבורה אמר'. אך בחומש דברים כבר יש את עם ישראל, אחרי שהתנקו הסיגים והפסולת. אז גם מגיע המשפט "משה רבנו שקול כנגד כל ישראל". כל הנשמות האלו של עם ישראל בעבר הירדן המוכנים לכניסה לארץ, מתגלות במשה. עכשיו משה יכול לדבר. לפני זה - חלק נולד וחלק עוד לא נולד, חלק מוכן וחלק עוד לא מוכן. משה רבנו לא מדבר מעצמו, הוא כנגד כל עם ישראל. אומר הרב צבי יהודה - דרך הצירוף שעם ישראל עבר במדבר כולנו התרוממנו, השתדרגנו, השתלמנו והתבגרנו, עד שאנחנו כבר מוכרחים להיכנס לבית חיינו, להתנתק מהסינר של אמא.

"אלה הדברים...הואיל משה באר את התורה הזאת". "אור חדש על ציון תאיר".

כשנכנסים לארץ, לציון, מגיע אור חדש. להבדיל מהחושך שיש במדבר, בדרך, שבה התקדמנו אבל גם כמה נפלנו. זה קורה כשיש חושך. אבל כשמגיעים לארץ ישראל, "אור חדש של ציון תאיר" - יש אור. משה רבינו מבאר ומחדש את התורה לפי האור החדש. יש תורה בחושך ויש תורה באור. יש תורת גלות ויש תורת ארץ ישראל, אלו שתי מדרגות שונות. בגלות אנחנו לא אומה, אז כל הבנת המציאות שלנו היא רדודה. כשאנחנו שבים ארצה בתור אומה, אז המצוות מקבלות ערך חדש. נעשות סם החיים. לכן חייבים לחזור ולבאר אותם.

כמו שמזכיר החסד לאברהם, שבליהו הראשון שאדם ישן בארץ נשמתו מתחלפת לנשמה כללית. אותו הדבר קורה לאומה - מתחדשת בה נשמה. במדבר העם הבין את התורה במדרגה אחרת, ולכן כשהאומה הולכת להיכנס לארץ ישראל ולנשום את אווירה מיוחדת, היא חייבת תורה שמתאימה. צריך להוציא לה את הלב הגלותי, המוגלתי, ולשים לה לב אחר. אם כן, אז אולי נלמד רק את חומש דברים? הרי זאת התורה? זו באמת שאלה גדולה.

אחרי 2000 שנות גלות, מי ששוכח את ארבעת החומשים הראשונים, שלא יודע מה זה החושך, אז הוא לא יגיע למדרגה של עם ישראל בכניסה לארץ. הוא לא ידע להעריך את המדרגה החדשה. מבחינת הנשמה - זה בסדר, אבל האדם עצמו לא יבין.

יש חיים מסויימים בברוקלין, ויש חיים של "אין תורה כתורת ארץ ישראל". זו המדרגה! זו התורה! אין משהו אחר! את זה משה צריך לבאר.

דבר אחר: "משה שפיר קאמרת". תלמיד חכם שאומר חידוש בתורה שבעל פה, אומרים לו "משה שפיר קאמרת" [דברי אלוקים חיים אמרת], אתה ממשיך את ביאור התורה של משה בארץ ישראל. כל הזמן התורה מתבארת, כל הזמן. לכן הביאור הראשון: "ה' אלוקינו דיבר אלינו בחורב... בואו ורשו את הארץ.. " איפה כתוב בתורה בחומש שמות 'בואו ורשו את הארץ'? לכאורה זה לא כתוב שם. זה כן כתוב - זוהי המגמה של עשרת הדיברות. וכי יש לך מקום בעולם לקיים בו את עשרת הדיברות שבהן כלולה כל התורה, יותר מארץ ישראל?!

"ובדבר הזה אינכם מאמינים" (דברים א' ל"ב). אומר הרצ"ה, יש מאמינים ויש חצי מאמינים. להיות חצי מאמינים זה דבר נורא ואיום. התורה אומרת שאברהם אבינו האמין בה' - לא חצי מאמין. לעומתו נח הוא חצי מאמין. "ויבא נח אל התיבה מפני מי המבול" - חצי מאמין, נכנס לתיבה רק שדחקהו המים". אברהם אבינו זה "אני מאמין באמונה שלמה", "וגאלנו גאולה שלמה". זו המשימה. כל האומר בזה אני מאמין ובוזה לא - מפסיד. אבל "אתם הדבקים בה' אלוקיכם..", לגמרי ולא חצי אלא לגמרי - "חיים כולכם היום".

לכן ביאורה של התורה במסגרת הזוגיות של הפרשיות, מצרפת לנו את פרשת דברים שמדברת על האומה הישראלית עם פרשת ואתחנן שמדברת את עשרת הדיברות - תורת ישראל. ישראל קודם לתורה. לא יותר חשוב אלא קודם, כדי שתבין את ערכה של תורה. כל ערכה של תורה הוא כי נוצרה האומה הישראלית. "לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום..", שום אומה אחרת לא תדע את המשפטים כי אין אף אומה צדיקה. פרטים צדיקים יכולים להיות באומות, אבל לא כאומה. אז מה זאת התורה שמופיעה אחרי שישראל הופכים לעם? זו התורה שמופיעה אחרי שאנחנו מבינים שהקדוש ברוך הוא בחר בנו מכל העמים, ועכשיו עלינו כאומה לעסוק בתורה, לברר אותה, לחקור אותה, להתחיות ממנה ולהחיות איתה את העולם. אבל אם אנחנו לא מבינים שאנחנו עם ישראל, אנחנו גם לא נבין את האחריות המוטלת עלינו. ומי שלא מבין את האחריות, מקבל את חורבן הבית.

על מה חרב הבית? "על שלא ברכו בתורה תחילה" - לא הבינו שלאומה הישראלית יש אחריות לאומית ציבורית להופיע את ה' בתוך החיים כאומה. כך בתקופת החורבן נוצרו בעם ישראל פלגים פלגים, ואז "על מה אבדה הארץ?" על עוזבם את תורת - שלא ברכו בתורה תחילה.

